

BOEKFRAGMENT

BOOKFRAGMENT

Kate Jackson, *Mean and lowly things. Snakes, science and survival in the Congo*. Harvard University Press. Cambridge, Massachusetts, and London, England, 2008. Pagina 293-296.

Herdruckt met toestemming van de uitgever uit *Mean and lowly things. Snakes, science and survival in the Congo*, door Kate Jackson, pagina's 293-296, Cambridge, Mass.: Harvard University Press, Copyright © 2008 by the President and Fellows of Harvard College.

Kate Jackson, *Mean and lowly things. Snakes, science and survival in the Congo*. Harvard University Press. Cambridge, Massachusetts, and London, England, 2008. Page 293-296.

Reprinted by permission of the publisher from *Mean and lowly things. Snakes, science and survival in the Congo*, by Kate Jackson, pp. 293-296, Cambridge, Mass.: Harvard University Press, Copyright © 2008 by the President and Fellows of Harvard College.

Lamprophis olivaceus Foto/Photo: Kate Jackson

Iedereen schijnt een geweldige tijd te hebben, maar ik ben uit m'n humeur en geïrriteerd. Niets is vanmorgen gelopen zoals ik het wilde. Niemand doet wat ik van hem verwacht. Niemand luistert naar me als ik ze zeg stil te zijn. Deze veelbelovende steenhoop is verloren tijd, want alles wat erin zit wat we zouden hebben kunnen vangen, kan in de verwarring gemakkelijk ontsnappen.

Plotseling komt er een geweldige schreeuw van de andere kant van de hoop.

'Wat is er?' vraag ik, maar het enige antwoord is nóg meer geschreeuw. Iedereen holt naar de plek waar het geschreeuw vandaan komt, alles onbekeken achterlatend.

'Alles zal ontsnappen,' roep ik, maar niemand hoort me in de drukte. Uiteindelijk blijkt al die drukte veroorzaakte te worden vanwege een *Ptychadena*. Maar de eerste die het dier wil pakken, grijpt mis en de kikker springt weg van de hoop, achtervolgd door alle kinderen, en, belachelijk, door Lise en Ange en de gidsen, mij alleen achterlatend bij de steenhoop. Er blijken veel *Ptychadenas* tussen de stenen te zitten, maar de vijftiende wordt met evenveel geschreeuw en opwinding begroet als de eerste. Na een uur hebben de kinderen de wetenschappelijke naam geleerd, en betitelen hen als '*Ptychadenas*' in plaats van 'kikkers'.

Na tweeëneenhalf uur van dit gedoe geef ik er geen zier meer om of we nog slangen op de bodem van de steenhoop zullen vinden. Ik wil alleen dat het voorbij is, zodat ik terug kan naar het kamp en gevrijwaard ben van het geschreeuw van de kinderen.

Ik keer de stenen net als iedereen nonchalant om en laat mijn gedachten de vrije loop. Ik reageer amper op de nieuwe schreeuwronde, maar ik kijk wel op uit het gat dat ik aan het opruimen ben en ik zie dat de opwinding deze keer niet een *Ptychadena* betreft, maar een slang. Ik vang ik glimp op van

Everyone else seems to be having a wonderful time, but I am cross and irritable. Nothing has gone my way this morning. Nobody is doing what I want any of them to do. Nobody listens to me when I tell them to be quiet. This promising brick pile is going to be wasted because any thing in it that we might have caught will easily escape in the confusion. Suddenly there is a tremendous scream from the other side of the pile. What is it?' I demand, but the only reply is more screaming. Everyone rushes to where the screaming is coming from, leaving everywhere else unobserved. 'Everything is going to escape,' I shout, but nobody hears me over the racket. And then after all that screaming it turns out just to be a *Ptychadena*. But the first person to grab at it misses, and the frog leaps away from the pile, pursued by all the children and, ridiculously, by Lise and Ange and the guides, leaving only me at the brick pile. There turn out to be a lot of *Ptychadenas* among the bricks, but the fifteenth is received with just as much screaming and excitement as the first. After an hour the children have learned the scientific name and are referring to them as '*Ptychadenas*' instead of 'frogs.'

After 2 and a half hours of this I no longer care if we find any snakes at the bottom of the pile. I just want it over with so at least I can go back to the camp and be free of the screaming children. I start turning the bricks perfunctorily like everyone else, letting my mind drift away from the whole scene. I hardly react to the next round of screaming, but I do glance up from the hole I'm clearing and see that the excitement this time is not a *Ptychadena* but a snake. I glimpse a grayish body streaking away from the brick pile. In an instant I have recognized it as a house snake, and in another

een grijsachtig lichaam dat wegglijdt van de steenhoop. In één oogopslag heb ik haar herkend al seen huis slang, en het volgende moment heb ik haar in mijn hand. Het grijze lijf is glad en iriserend. Het oog heft de karakteristieke vertical pupil. Maar ik denk dat het mogelijk een andere *Lamprophis*-soort is dan we in de eerste steenhoop hebben gevonden. Ik ben blij. Waarom vond ik het geschreeuw van de kinderen een minuutje geleden nog zo vervelend? Ange houdt een slangen zak al klaar. Ondanks alles moet hij toch wel opgelet hebben.

Het karwei is snel geklaard. Nog maar een paar lagen stenen zijn over en ik heb een slang, dus deze onderneming is niet helemaal een mislukking zoals ik aanvankelijk dacht. Ik zie voor de eerste keer dat mijn handen bekrast en geschaafd en smerig zijn, mijn vingernagels gescheurd. Ik verlang naar een verfrissende duik als we terug in het kamp zijn. Maar dan is er weer een schreeuw. Iedereen schreeuwt even onsamenhangend als altijd, maar in het midden van de menigte trekt Ange aan de onhandige, 60 centimeter lange slangenhaak, in een poging hem los te krijgen van zijn riem. Iedereen laat me erdoor en ik vang een glimp op van hetgeen het geschreeuw veroorzaakte: een slangenkronkel, geen kop, geen staart zichtbaar, bezig om in een spleet te verdwijnen. Wat ik zie is de kronkel van het middengedeelte van een zwarte slang met grote schubben, de huid uitgerekt, zodat een weinig witte huid tussen de schubben te zien is. *Mehelya*. Ik herken het dier als eenzelfde exemplaar als de slangen die ik in de eerste steenhoop heb gevangen en ik grijp de verdwijnende kronkel. Als ik dat niet doe, ontsnapt ze.

Op dat moment worden er veel gedachten samengebond in een korte tijd. Ik maak de slang los uit de stenen en verwacht de kop met vierkantige snuit van een *Mehelya* te zien.

instant I am holding it in my hand. The gray body is glossy and iridescent. The eye has the characteristic vertical pupil. But I think it might actually be a different species of *Lamprophis* from the house snakes we got in the first brick pile. I am happy. Why was I finding the children's cheerful laughter annoying a moment ago? Ange already has a snake bag ready - he must have been paying attention after all.

The job is pretty much finished. Only a couple of layers of bricks are left, and I've got a snake, so this enterprise wasn't the total failure I had expected after all. I notice for the first time that my hands are scratched and scraped and muddy, fingernails torn. I start to look forward to a refreshing swim back at the camp. But then there is another cry. Everyone is shouting incoherently as ever, but in the middle of the crowd Ange is tugging at the cumbersome 24inch hemostat, trying to wrestle it free from his belt loop. Everyone gets out of my way and I catch sight of what caused the screaming: a coil of snake, no head or tail visible, just about to disappear into a crack. What I see is a mid-body coil of a black snake with large scales, skin stretched tight so that there is a bit of white skin showing between the scales. *Mehelya*. I recognize it as the same as the ones I caught in the first brick pile and grab hold of the disappearing coil. If I do anything else it will get away.

At this moment a lot of thinking gets compressed into a very short time. I pull the snake free of the bricks, expecting to see the squaresnouted head characteristic of *Mehelya*. But the head isn't square it's rounded and foreshortened, and there isn't a clearly defined neck between head and body. The first thing that I really recognize as wrong is the bronze color of the sides of the head. The front third of the underbelly

Maar de kop is niet vierkant, die is rond en kort en er is geen duidelijk onderscheid tussen de kop en het lichaam. Het eerste wat ik me werkelijk realiseer dat er verkeerd is, zijn de bronskleurige zijanten van de kop. Het voorste derde deel van het onderlichaam heeft brede, gele banden. Alles valt ineens op z' n plaats en ik herkend de slang in mijn hand als een boscobra.

Het dier simpleweg loslaten is absoluut uit den boze, met al de kinderen. Op hetzelfde moment dat ik mijn greep verplaats om de kop onder controle te brengen, draait de slang zich om te slaan. Ik zie de bek opengaan. Ik zie de scherpe punt van de linker giftand in mijn rechter duim verdwijnen. Dan heb ik haar stevig vast achter de kop. De nek ligt gespreid tegen mijn hand. Kleverig geel vergif druipt van mijn onderarm en op de stoffen zak die Ange me heeft gegeven. Het is allemaal zo snel gebeurd, dat wat iedereen heeft gezien niets anders is geweest dan mij naar iets tussen de stenen grijpen en daarna een slang in een zak doen. Het is opwindend genoeg om een hoop geschreeuw te rechtvaardigen, maar niet opwindender dan welk van de andere zaken die ze me de afgelopen maand hebben zien vangen. 'Het is een boscobra,' zeg ik tegen Ange.

'Oh! Heeft ze je gebeten?'

'Ik ben er eigenlijk niet zeker van.' Ik slaag erin een kalme glimlach te laten zien. 'We gaan nu terug naar het kamp.'

'Maar er zijn nog wat stenen over ..'

'Ik zei, dat ik er niet zeker van ben. We zijn klaar hier. Absoluut geen drukte, okay? Waarschijnlijk niks om ons druk over te maken. Maar we gaan onmiddellijk terug.'

Ange slaagt erin iedereen in beweging te krijgen en we vertrekken naar het dorp, naar waar we de kano hebben achtergelaten, gevolgd door alle kinderen. Ik ben blij dat ik had besloten de kano te pakken, en niet

has broad yellow bands. Everything suddenly falls into place and I recognize the snake in my hand as a forest cobra.

Just letting go is an option not even to be considered among all these children. In the same instant that I shift my grip to get control of the head, the snake turns to strike. I see the mouth open. I see the sharp tip of the left fang prick my right thumb. And then I have a firm hold at the back of the head. The neck is spread into a hood against my grip. Viscous yellow venom is dribbling down my forearm and onto the cloth bag that Ange has given me. It has all happened so quickly that what everyone has seen is simply me grabbing at something between the bricks and then putting a snake into a bag. It's exciting enough to warrant lots of screaming, but no more exciting than any of the other things they've all watched me catch over the past month. 'It's a forest cobra,' I tell Ange.

'Oh. Did it bite you?'

'I'm actually not quite sure,' I manage a convincing calm smile. 'We're going back to the camp now.'

'But there are still a few bricks left. ...'

'I said I'm not sure.' We're finished here. Absolutely no fuss, okay? Probably nothing to worry about. But we're going back immediately.'

Ange manages to get everyone moving and we set off across the village to where we left the pirogue, followed by all the children. I'm glad I decided to take the pirogue and not the trail. At least in the pirogue, our entourage can't follow us. The pirogue seems to be much farther away than I remember. We walk and walk. It occurs to me that I ought to be keeping track of timing for my notes. My watch now says 10:30. So let's say I grabbed the cobra at 10:20. The walk gives me time to think. Time to make some

Kate Jackson

over land te gaan. Onze entourage kan ons nu tenminste niet volgen. De kano lijkt veel verder weg te liggen dan ik me herinner. We lopen en lopen. Het schiet me te binnen dat ik een tijdschema zou moeten bijhouden voor mijn aantekeningen. Mijn horloge vertelt me nu dat het 10:30 uur is. Laten we zeggen dat ik de cobra om 10:20 uur gevangen heb. De wandeling geeft me tijd om na te denken. Tijd om beslissingen te nemen wat ik moet doen. Maar het probleem is dat ik niet weet of de giftand diep genoeg is binnengedrongen om vergif te injecteren of niet, en besluiten wat er moet gebeuren hangt helemaal af van het antwoord op die vraag. Is er een tandafdruk op mijn duim? Onmogelijk om vast te stellen tussen alle sneden en schrammen op mijn hand vanwege het stenen keren, om nog maar te zwijgen van de modder waarmee ik bedekt ben en dat ik pas iets kan zien, als ik mijn handen gewassen heb. Ik denk heel sterk aan Joe Slowinski, een herpetoloog die een paar jaar geleden is gedood door een verkeerd gedetermineerd jonge krait, een slang die zo klein was, dat hij van de giftand niet kon zeggen of hij de huid doorboord had. We lopen en lopen. Wat zou het eerste symptoom van vergiftiging zijn? Ik word me er plotseling van bewust hoe weinig ik werkelijk weet van de medische kant van giftige slangen. Verbeeld ik me het, of begint mijn rechterhand stijf en tintelend aan te voelen? Zouden dat de eerste tekenen zijn? Als test maak ik mezelf wijs dat het mijn linkerhand was die was gebeten, om te zien of ik mijzelf ervan kan overtuigen dat mijn linkerhand stijf en tintelend aanvoelt. Ik besluit dat ik dat kan. Mijn handen moeten stijf zijn van het tillen van al die stenen.

Na wat een eeuwigheid scheen, maar mijn horloge vertelt dat het maar 10 minuten zijn, komen we bij de kano aan. 'Monsieur Charles, could you hurry it up a bit?' Ange dwingt iedereen efficiënt aan boord. Als we varen,

decisions about what I'm going to do. But the trouble is that I don't know if the fang went in deep enough to inject venom or not, and deciding what should be done depends entirely on the answer to that question. Is there a puncture mark on my thumb from the fang? Impossible to tell among all the cuts and scrapes on my hands from moving the bricks, not to mention that I'm covered in mud and won't be able to see anything at all until I can rinse my hand. Very much in my thoughts is Joe Slowinski, a herpetologist killed a few years earlier by a misidentified juvenile krait, a snake so small that he couldn't tell if the fang had punctured the skin. We walk and walk. What would be the first symptoms of envenomation? I'm suddenly becoming aware of how little I really know about the medical side of venomous snakes. Am I imagining it, or is my right hand starting to feel numb and tingly? Would that be the first sign? To test it I make myself imagine that it was the left hand that was bitten, to see if I can convince myself that my left hand feels numb and tingly. I find that I can. My hands must just be numb from lifting all those bricks.

After what seems like an eternity but by my watch is only 10 minutes, we have reached the pirogue. 'Monsieur Charles, could you hurry it up a bit?' Ange efficiently hustles everyone on board. As we cross the water Ange is not singing or reciting sitcom scripts. He is not even standing up. Romuald and Old Charles are paddling in the bow and the stern. Lise and I are sitting together in the middle. I certainly don't want the guides to suspect anything, but I take the opportunity to let her know what's going on. '... So you see it might have bitten me, but I just don't know for sure.'

'Oh,' she asks with mild interest, 'are you going to inject yourself?'

zingt Ange niet, hij maakt evenmin grappen. Hij staat zelfs niet. Romuald en Old Charles peddelen voor- en achterin. Lise en ik zitten samen in het midden. Ik wil niet dat de gidsen iets vermoeden, maar ik maak van de gelegenheid gebruik om haar op de hoogte te brengen van wat er is gebeurd. '... Dus, ze zou me gebeten kunnen hebben, maar ik weet het niet zeker.'

'Oh, vraagt ze, matig geïnteresseerd, 'ga je je injecteren?'

'Ja, ik denk dat ik dat zal doen, voor alle zekerheid. Als ik wacht tot de eerste symptomen komen, zou het te laat kunnen zijn.'

Zodra we geland zijn, zeg ik Ange Romuald naar Djeke te sturen om suiker te kopen, en los daarvan de gidsen de rest van de dag vrijaf te geven

'Oh, maar ik kan naar Djeke gaan?' Ange heeft uitgekeken naar dat tochtje.

'Nee, ik zal je hier nodig hebben.'

'Yes, I think I will, just to be on the safe side. If I wait until I have symptoms it might be too late.'

As soon as we land I tell Ange to send Romuald to Djeke by himself to buy sugar, and apart from that to give the guides the rest of the day off 'Oh, but can't I go to Djeke?' Ange has been looking forward to the trip.

'No. I'm going to need you here.'

